

Nr 315.

Av herr Månsson, i Erlandsro, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 185, med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juni 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka.

I proposition nr 185 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t med hänvisning till bilagda utdrag ur statsrådsprotokollet över finansärenden för den 24 sistlidne februari föreslagit riksdagen att antaga förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 11 juli 1919 ang. försäljning av pilsnerdricka.

Kungl. Maj:ts förslag är orsakat av ett beslut av 1925 års riksdag, vilken på hemställan av riksdagens bevillningsutskott begärde utredning och framläggande av förslag beträffande gällande lagstiftning angående försäljning av pilsnerdricka.

I denna riksdagens skrivelse betonades uttryckligen, att riksdagen i likhet med bevillningsutskottet endast avsåg fullständigande och förtydligande av gällande kontrollföreskrifter. I motioner till 1925 års riksdag hade visserligen begärts utredning av vida större omfattning under påstående, att pilsnerdricka numera i stora delar av landet och i hög grad skulle vara orsaken till svåra oordningar och elakartade förhållanden. Beträffande de av motionärerna uttalade synpunkterna och önskemålen gjorde sig inom utskottet vitt skilda meningar gällande. Utskottets hemställan, vilken var enhällig, får därför uppfattas som en kompromiss mellan dessa skiftande meningar, varvid tyngdpunkten inom utskottet torde vara att söka bland dem, som endast med största tveksamhet på nytt ville göra pilsnerdricksfrågan till föremål för fortsatt utredning.

Såväl inom utskottet som i riksdagens båda kamrar var säkerligen den meningen också allmän, att den lagstiftning i ämnet, som kom till stånd senast genom riksdagens beslut av 1923, borde i stort sett få bli bestående. Riksdagens beslut av sistnämnda år var en kompromiss mellan kamrarnas skiljaktiga beslut. Genom detta beslut utövades ett så allvarligt våld att den maltdryck, som före krigstiden och den därmed åtföljande knappheten på näringsmedel varit den allmännast förekommande, det egentliga ölet av olika typer, blev fullständigt förbjudet både ifråga om tillverkning för avsalu inom landet och import. Det pilsnerdricka, benämnt klass II, som blivit kristidens maltdryck, blev med någon höjning av extrakt, och alkoholhalten den starkast tillåtna, men den givna förutsättningen för kompromissen var den, att denna maltdryck skulle få försäljas jämförelsevis fritt och under alla förhållanden icke

beläggas med strängare restriktioner än dem, som enligt 1905 års förordning rörande försäljningen av vin och öl hade föreskrivits beträffande det vida starkare gamla ölet.

Kungl. Maj:t hade överlämnat utredningen, som riksdagen 1925 begärde, åt kontrollstyrelsen. Styrelsen har enligt vad dess utlåtande utvisar redan från början fattat sin uppgift så som om pilsnerdrickat med fog kunde göras ansvarigt för missförhållanden av allvarigare slag. Det är visserligen känt att man på ytterligt gående nykterhetshåll fattat situationen så, att det svenska folket skulle hotas att dränkas i en pilsnerdricksflod, varför också pilsnerdrickat på detta håll betecknats som ingenting mindre än en verklig landsfara. Det måste dock överraska att finna ett ämbetsverk med kontrollstyrelsens insikter och tillfällen att objektivt pröva förhållandena göra sig skyldigt till ett så grovt felslut. Det framgår av de riktlinjer, som kontrollstyrelsen uppdrog för utredningen, att styrelsen räknade med allvarliga missförhållanden ur såväl ordnings- som nykterhetssynpunkt och även med att gällande lagstiftning icke skulle vara tillräcklig för rättelses vinnande, utan att väsentliga ändringar skulle krävas för de påstådda missförhållandenas avhjälpande. Flertalet av landets länsstyrelser — överståthållareämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, vilka efter att ha infordrat yttranden från underställda myndigheter inkommo till kontrollstyrelsen med eget yttrande, — vitsordade att några ur ordnings- eller nykterhetssynpunkt menliga verkningar av försäljningen av pilsnerdricka icke förekommit eller att påvisbara olägenheter endast varit av mindre omfattning. Länsstyrelserna måste bättre än någon annan kunna överblicka och objektivt pröva dessa förhållanden.

Kontrollstyrelsen tog emellertid intet intryck av detta på ingående erfarenhet grundade omdöme, utan framlade ett synnerligen ingripande och vida över riksdagens direktiv gående förslag, och efter återremiss av hela ärendet under fjolåret framförde kontrollstyrelsen ytterligare skärpta bestämmelser t. o. m. på den punkt, där det första förslaget mött den mest enhälliga och starka kritik.

En närmare granskning av Kungl. Maj:ts förslag visar, att de föreslagna lagändringarna uteslutande gälla landsbygden. Medan förhållandena i städerna, antingen dessa äro stora eller små, lämnas utan ändringar, hemställs om väsentligen skärpta restriktioner ifråga om distributionen och försäljningen av pilsnerdricka å landsbygden, och detta alldeles oavsett om bebyggelsen är av stadslignande karaktär eller att hänföra till ren landsbygd. Det underliga skulle alltså inträffa, att om Kungl. Maj:ts förslag skulle upphöjas till lag, pilsnerdricksförsäljningen inom ett stadssamhälle med ringa innevånareantal men stort yttinnehåll skulle vara jämförelsevis fri, medan den inom ett tätt bebyggt och talrikt befolkat municipalsamhälle skulle vara belagd med de omfattande restriktionerna. I all synnerhet blir detta illa avvägda förhållande

uppenbart, då man jämför den inom en stads icke planlagda område vanligen helt fria försäljningen genom utbudande av varan med det kategoriska förbud däremot, som innefattas i Kungl. Maj:ts förslag och vilket skulle gälla även för municipalsamhällen även med den bästa polisbevakning. Dessa kunna åtminstone med full rätt göra krav på att efter konungens befallningshavandes prövning och medgivande bliva likställda med de egentliga stadssamhällena.

Det är alldeles uppenbart att en sådan lagstiftning med rätta skulle komma att betecknas som en ur alla synpunkter fördömlig klasslagstiftning. Den svenska bondebefolkningen har icke förbrutit sig på något sätt, som skulle kunna motivera sådana abnorma åtgärder. Tvärtom föreligga ojäviga bevis på att nykterhetstillståndet på landsbygden liksom i landet i övrigt undergår en ständigt förbättring i den mån som gammal osed utrotas och umgänget genom en stigande upplysning erhåller värdigare former. Icke minst är detta förhållandet inom landsbygdens tätast befolkade områden. Väl kan det måhända på sina håll påvisas missförhållanden på området ifråga, men dessa kunna utan tvivel härledas till rent lokala omständigheter. Därtill förtjänar anmärkas, att den tilltagande onykterhet bland landsbygdens ungdom, som man trott sig kunna påvisa men i realiteten motsäges av statistiken, säkert mindre beror på den lagliga tillgången på stimulerande drycker av olika slag än på de svårigheter, som redan genom nu gällande lagstiftning resa sig mot åtkomsten av dessa. Lagstiftningen inbjuder till partiinköp, och rädslan för upptäckt vid olaga inköp frampressar en forcerad konsumtion.

Den föreliggande utredningen synes oss sålunda icke påkalla andra åtgärder än att, med understrykande av lagens föreskrifter och myndigheternas plikt att överallt noga iakttaga dessa och i enlighet därmed väl sörja för god ordnings upprätthållande, vidtaga sådan ändring i nu gällande lagstiftning att landsbygd och stad bliva föremål för samma lagstiftning. Vi anteckna därjämte med tillfredsställelse, att bryggerinäringens sammanslutning förklarar sig gärna vilja träda i direkt förbindelse med vederbörande myndigheter för att medverka till lagarnas efterlevnad och ett gott nykterhetstillstånd. Förutsättningen för ett dylikt samarbete är emellertid ingalunda att kontrollen ligger hos en centralmyndighet, kontrollstyrelsen, utan detsamma kan, som ock framhållits i ett par länsstyrelser yttranden, lika väl etableras mellan vederbörande länsstyrelse och bryggerinäringens huvudorganisation.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 185 ville besluta, att 10 § i förordningen den 11 juli 1919 angående försäljning av pilsnerdricka skall erhålla följande ändrade lydelse:

»Försäljning genom kringföring av pilsnerdricka må av den som tillverkat varan bedrivas inom stads planlagda område

utan särskilt tillstånd samt utom samma område och på landet, därest Konungens befallningshavande på gjord ansökning därtill meddelar tillstånd. Över dylik ansökning skall Konungens befallningshavande inhämta yttrande i annan stad än Stockholm av magistraten samt på landet av kommunalnämnden. Vid dylik försäljning må varan ej avlämnas annat än inomhus till därstädes boende.»

Stockholm den 8 mars 1927.

Nils Månsson.

P. Nilsson.

Carl Larson.

Charly A. Fager.

Bonarp.

Tönnersa.